

KIHNU LEHT

VÄLJAANDJA KIHNU VALLAVALITSUS

november 2019 nr. 9 (219)

Suaru sadama väikelaevade kai ning külmuhoone esine laadimisplats said valmis

Väikelaevade kai valmiskujul. Muru ei ole veel jõudnud roheliseks minna

Külmuhoone esine kai 2013. aastal. Tööd on teha piisavalt

Tanklakai ja väikelaevade kai 2013. aasta talvel

Suaru sadama kordategemine on teema, millest on räägitud kümneid aastaid. Sel aastal saab see lõpuks valmis, paigaldada on vaja veel konsoolkraana.

Sadam on Kihnu värav ning esimene mulje saarest tekib just siin. Parvlaev Kihnu Virve päikesetekilt sadamat silmitsedes ja faarvaatrit mööda saarele liginedes on igal aastal silma jäänud midagi uut.

Pea kõigil viimasel kaheksal aastal on sadama alal viidud ellu mõni tegevus, millega jõuda lõpplahendusele lähemale. Nii ootab 2020. aastal sadamasse tulijat täielikult rekonstrueeritud Suaru sadam, mis ei meenuta enam mõnda mahajäetud kalurikolhoosiaegset traalisadamat, kus kaid on sisse varisenud, maast turritavad välja raudvardad ning kogu praht on visatud, kuhu juhtub. 2010. aastal kehtestatud Suaru sadama detailplaneeringu kohased sadamarajatised on võtnud oma lõpliku kuju.

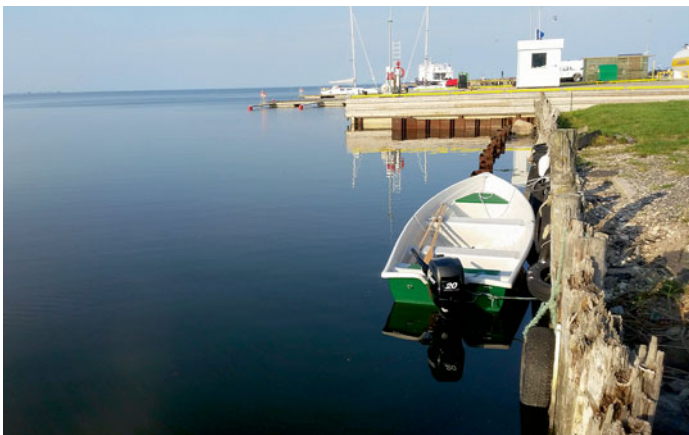
Faktid ja numbrid

Kui olla päris faktitruu, siis valmis saavad kaks sadamat. Nimelt on külmuhoone esine sadamaosa, mille moodustavad lossimiskai ning asfaltplats, antud hoonestusõiguse alusel kasutamiseks ja arendamiseks MTÜ-le Suaru Kalasadam. Viimane on sadamaregistris registreeritud samanimelise väikesadama pidaja.

Suaru sadama moodustab väikelaevade kai koos ujuvkaide, juurdepääsutee ja rohealaga ning tanklakai. Seda detaili tuleb eristada ka seetõttu, et projektide rahastajad on erinevad.

Väikelaevade kai ehitamiseks saadi toetust Interregi Eesti-Läti programmi projekti "Improvement of sailing infrastructure and yacht harbours network building in Estonia and Latvia" raames. Projekt algas ametlikult 01.06.2017, kuid ettevalmistused juba 2016. aasta alguses.

Valla esitatud rahataotlus oli suurem kui lõplik eraldis

Ohtlikult veepiiris olev terasulund piiras kai kasutamist

Vaade sadamale, märts 2018

Külkhoone esine ootab asfalteerimist, märts 2018

Väikelaevade kai enne ehituse algust

ja hange maksumused kallimad planeeritust, mistõttu omaosalus kasvas esialgsest veidi suuremaks.

Selle paratamatusega pidi leppima ja väikelaevade kai ehitamise maksumuseks kujunes ca 560 000 eurot, millest toetusosa 410 767 eurot. Vallakassast lisati 149 854 eurot ning vastavalt eelarvestrateegiale kaetakse see 10-aastase laenuga, mida aegamööda tagasi makstakse.

Mida tehti?

Tänased kokkuvõtted näitavad, et ca 382 000 eurot kulus terasvaidadest sulundiga kai ehitamiseks, pea 24 000 eurot juurdepääsutee asfalteerimiseks ning ca 105 000 eurot kahe ujukai paigaldamiseks, et tekitada 28 kaikohta. Lisandusid kulud akvatooriumi puhastamisele ning omanikujärelevalvele suurusjärgus ca 15 000 eurot.

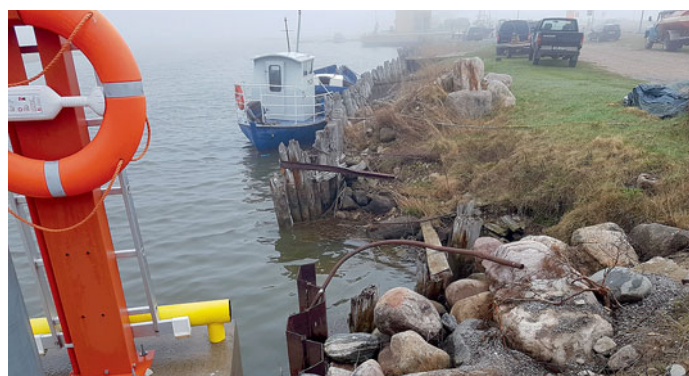
Suaru kalasadamade arendustööde teostamiseks taotles kohaliku algatusrühma MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu kaudu PRIAlt meetme "Kalanduspiirkonna kohaliku aren-

gu strateegia rakendamine" raames toetust MTÜ Suaru Kalasadam, esitades selleks projekti "Suaru Kalasadamade arendamine, etapp II".

PRIA otsustas toetada arendust aprillis 2019 ning kõigi eelduste kohaselt läheb projekt maksma ca 134 000 eurot, millest toetus 107 000 eurot ja omaosalus 27 000 eurot. Summa on suur ja jaguneb veetrassi ehituse (3665 eurot), tolmuvaabakatte ehituse (75000 eurot) pöördkraana rajamise vahel (54845 eurot). Lisanduvad omanikujärelevalve kulud. Kraana peaks paika saama aasta lõpuks ning seejärel saab sadamas tõsta välja kuni 10 tonni kaaluvaid aluseid.

Enne kui konsoolkraana pole paika saanud, ei saa hõisata, et sadam on päris valmis. Siiski tuleb nüüd edasi mõelda sadama haldamisele, mis kätkeb endast nii taristu hooldamist, sadama olemasolust ja võimalustest teada andmist ehk turundamist ning igapäevast haldamist.

Suaru sadamas tulevad tööpoolest tasulised kaiko-

Uue ja vana piiri

Vaade väikelaevade kai kailiunile. Veel ei julge mõeldagi, et siia tuleb kena väikesadam

had ning vastav hinnakiri on kodulehel tegelikult olemas juba aastaid. Vaatame selle mõnevõrra üle ning avaldame uuendatud variandi jaanuarikuu Kihnu Lehe vahendusel ka paberkanalil.

Nagu eelnevast näha, on suur unistus Suuru sadamast saanud valmis, aga nagu iga suure ehitusega – seda tuleb üleval pidada ja majandada ning õhust ja armastusest seda teha ei saa.

Avapidu kevadel

Suuru sadama avamispeo korraldame uue navigatsioonihooja alguses. Aastakümnete pikkune eesmärk on täidetud ning põhjust tähistamiseks piisavalt. Hoiame oma sadamat korras ning loodame pikka iga.

Võib küll kinnitada, et sadamat ehitati hoole ja armastusega ning nagu tihti Kihnus ette tuleb – lepingule kirjutab alla mandri firma, aga töö teevad ikka ära kihnlased ise.

Tänu sõnad lehe vahendusel edastan siinkohal Bauest OÜ-le, kes ehitas Kihnu Majanduse OÜ ehitusbrigadiga sadama kai betoonosa ja rajas tõmbide süsteemid ning veevarustuse. Elektri tööd teostas Exle OÜ ehk siis teisisõnu kutsus Bauest appi Ivo, nagu Kihnus elektrimure korral ikka tehakse.

Ujuvkaid tootis ja paigaldas Top Marine Infra OÜ ning asfalditööd tegi TREF Nord AS, kes muide alustab ka helikopteriplatsi ehitust koos väärt alltöövõtja Valicecar OÜ-ga. Omanikujärelevalvet teostas Aida Toomas ehk Tregeron OÜ. Tänu kõigile osapooltele, see oli huvitav kogemus, kohati isegi seiklusrikas.

Pikema ülevaate sadama arendamisest anname järgmise aasta kevadel vahetult enne sadama avamispidu. Seniks tuult purjedes! Ja kui on mootorpaat, siis õnneks on meie tanklas elektrigeneraator, kust kütuse saab kätte ka väga tuulise ilmaga :).

Ingvar Saare,

Projektijuht ja vallavanem

Kihnu koolitusreisid valiti Aasta Õpiteoks

Kaks aastat kestnud Kihnu ettevõtjate koolituste ja õppereiside sari pälvis nii Pärnumaal kui ka vabariigis Aasta Õpiteo tiitli.

Projektist Est-Lat Unesco turism tuge saanud koolitusreise korraldanud abivallavanem Taivi Vesik ütles, et ta on märkamise eest tänulik Tällemäe Evele, kes ettevõtmise „üles andis“. Ja nii potsataski Taivi postkasti kiri kutsega tulla täiskasvanud õppija nädala raames toimuvale tänuüritusele.

Pärnus Nooruse majas toimunud pidulikl sündmusel said tänukirjad korraldaja Taivi ja nominatsiooni esitanud Eve.

Vabariiklikul täiskasvanuhariduse tänuhindamisel sai Kihnu valla õpitegu 79 nominendi seast üheks viieks laureaadiks, pälvides Aasta Õpiteo tiitli. Aasta õppijaks valiti Kihnu juurtega Jakob Jõgisalu.

Kahe aasta jooksul on Taivi korraldanud 10 koolitust Kihnus ja 5 õppereisi ja kuna projekt Est-Lat Unesco turism saab nüüd läbi, siis ongi nii tihe koolitusprogramm Kihnu ettevõtjatele selleks korras otsas.

„Jah, kokku tuli neid päris palju,“ tõdes Taivi. Valikus oli erineva sisu ja teemapüstitusega koolitusi, eelkõige selliseid, millest ettevõtjatel seni vajaka on olnud, näiteks toote ja teenuse disain, turundus ja kuidas sotsimee-

2017. aastal koolitusreisil Võrumaal

dias end nähtavaks teha. Osalejate aktiiv oli keskmiselt kümme inimest, mõnikord veidi rohkem ja mõnikord vähem. Kõik, kes soovisid, said koju kätte toodud koolitustest osa võtta.

Taivile endale ja osalejatele pakkus suurima elamuse koolitusreis Võrumaale Mooska tallu, mille perenaine Eda Veeroja suitsusauna pärimust edasi kannab. Koolituse üks pool oli teoreetiline ehk see, kuidas ta oma suitsusauna teenust müüb ja teine osa oli praktiline ehk siis saunaskäigu rituaal. „Saime läbi elada, kuivõrd tõsine ettevõtmine see on ja kui tähtis on rituaal Võru- ja Setomaa,“ rääkis Taivi.

Korraldajana hindab abivallavanem koostööd, sest kui poleks ettevõtjaid, turismifirmasid, allasutusi, kolleegide, poleks sündinud ka sel-

list koolitussarja. „Vahva on olnud koos neid asju teha ja ehk ettevõtjad neid koolitustel omandatud oskusi ja teadmisi edaspidi ka kasutavad,“ lausus Taivi. Tema hinnangul oli see rikastav kogemus ja hea tunde tekitab selline koostegemine, kui kõik saavad panustada ja tunnevad ennast vajalikuna.

Küsimusele, millal Kihnu inimesed taas nii tihedalt koolituda saavad, vastas Taivi uut projektierioodi tuleb paar aastat oodata ja siis näib, mida põnevad pakutakse.

Taivi arutles, et tema, nagu iga teinegi, teeb oma igapäevast tööd ega oska ise selles midagi erilist näha, aga väga tore on, kui tegevus kellelegi silma jääb. „See on see, mis annab jõu.“

Anu Saare

KIHNU VALLAVOLIKOGUS

◆ Kinnitati MTÜ Kihnu Merepääste Seltile eraldatud toetuse kasutamise lõpparuanne;

◆ Kinnitati FIE Evald Lillesele eraldatud toetuse „Elamusturismi arendamine Kihnu saarel“ kasutamise lõpparuanne;

◆ Jäeti kasutamata mõttelise osa Kalurite sadama ostueesõigus;

◆ Jäeti kasutamata ostueesõigus Pulli-Uue toa jagamisel tekkiva kinnistu suhtes.

Kui mina oleksin Kihnu vallavanem, siis mina....

Lühikirjandivõistlusele laekus 10 tööd, millest jäi kõlama mure Kihnu elu pärast – sooviti, et siin ikka oleks noori inimesi ja lapsi ja tunti muret vanemate inimeste heaolu pärast.

Kõige rohkem sooviti saarele kohvikut ja ujulat ning peaaegu iga osaleja noor leidis, et rohkem võiks olla tänavavalgustust ja paremaid tingimusi koolis õppimiseks. Võitjad kuulutatakse välja kodanikupäeval, 26. novembril.

Jana Ruben,
noorsöötöötaja

Parimad palad töödest

Kui mina oleksin Kihnu vallavanem, siis mina....

◆ Avaksin jäätisekohviku, kus müüakse jäätist, masinajäätist ja jäätisekokteili. Korraldaksin talvel jõulutru, kus

inimesed saaksid osta teiste tehtud asju.

◆ Ehitaksin seikluspargi, kus saaks oma osavust proovile panna. Et lapsevanemad ei peaks seikluspargis passima, ehitaksin seikluspargi kõrvale kohvikku, kus saaks mõnusalt aega veeta.

◆ Ära ei tasu unustada ka meie pensionäre. Nemad viiksin iga kuu näiteks bussiga teatrisse ja õhtul tooksin kõik tagasi!

◆ Kui mina oleksin Kihnu vallavanem, siis mina mõtleksin, et lastel oleks koolis hea õppida kõiki aineid kaasaegsetes tingimustes.

◆ Rootsikülas elades on mul pea iga paari kuu tagant rattakumm katki. Ja kui ratast pole, kes siis jõuab jala Suurest poest neid rattakumme nii tihti koju vedada? Siin ei tule isegi mu laiskus jutuks, sest see ongi mõttetu

teguviis. Seega teeksin korda kõik Kihnu teed.

◆ Veel annetaksin raha vaestele ja üldse inimestele ja loomadele. Ostaksin suure lennuki, et saaksime lihtsalt reisida igale poole, kuhu tahame. Lisaks sellele, oleksin sõbralik ja tore vallavanem.

◆ Püüaksin muuta Kihnu elu muretuks ja sama lihtsaks kui mandril. Minu leitud lahendused peaksid sobima kõigile ehk olema tervele kihnu rahvale meele järgi.

◆ Muidugi vallavanemana oleksin nõus reisima ka, kui ikka lõpuks koju ära saaks. Aga ega ma siia endast ja oma vajadustest jahuma ei tulnud!

◆ Samuti kutsuks ma Kihnu inimesi tegema sellist tööd, kus peavad näiteks korjama prügi või muutma Kihnut ja selle loodust ilusamaks.

kino
tänavavalgustus
õppimistingimused
lasterikas
kohvik
vanadekodu
teed lahke
huvitegevus
ujula

◆ Ma ehitaks Kihnule veel mõned hooned, näiteks kinod, ujulad, igasugused lõbustuspargid, riidepoed, kiirtoidukohad Hesburger ja McDonalds. Vanematele restoranid ja teatrid.

◆ Teeks kõik selleks, et Kihnu saarele tuleks rohkem peresid elama ja see ei jääks kunagi tühjaks.

◆ Kihnu vallavanem oleks tore olla, kuid samas see nõuaks palju tööd, aega ning tohutut vastutust.

Käisime oma uue tantsuga võistlemas

9. novembril toimus Jõgeva Kultuurikeskuses uute naiste tantsude konkurss ja meie naisrühm osales minu loodud tantsuga "Metsa Saladus".

Konkursi eesmärk oli leida uusi tantse III Eesti Naiste Tantsupeo "Pere Lugu" repertuaari. Kokku saabus 88 videot, millest žürii tegi esmase valiku.

Lõppkonkursil tuli esitusele 46 tantsu, millest seitse olid tüdrukute tantsud, kaheksa vanaemade tantsud, 20 naiste tantsud, 10 neidude tantsud ja üks solistide tants.

Meie osalesime naiste tantsuga ja kuigi preemiat me ei võitnud, lahkusime Jõgevast pisarateta.

Meie jaoks oli iseenesest juba see võit, et jõudsim teise vooru ning saime uue kogemuse.

Ka on alati tore esindada Kihnut ja kuulda teistelt: "Oi, kihnlased ka tulnud, te olete nii ägedad!".

Seega....meie jõudsim

tagasi koju kindlasti võitjaten!

Silvia Soide

Ajurünnak pärimuskultuuri hoidmiseks

UNESCO konverents „Elav pärimus Põhjamaades – kogukondade roll ja võimalused uuteks jätkusuutlikeks ühiskondadeks“

Konverents toimus oktoobri lõpul – novembri algul Hana-holmi konverentsikeskuses Helsingis.

Kohale olid tulnud esindajad kolmest Balti riigist ja Põhjamaadest ehk siis Leedu, Läti, Eesti, Soome, Rootsi, Norra, Taani, Island ja Fääri saared, Gröönimaa ning saamid ja nende parlamendi liikmed. Kõikide riikide esindajad olid UNESCO rahvuslike komisjonide juhatajad ja suurte väimse pärandi hoidmisele suunatud katusorganisatsioonide esindajad või aktiivsemate organisatsioonide juhid ehk pärandihoidjad. Mina olin kutsutud esinema eksperdina kahel päeval, ühel juhul oli teemaks rahvusvaheline koostöö pärandihoidjate vahel ja tulevikueesmärgid, teisel juhul praktilised ettevõtmised pärandikultuuri hoidmiseks ning kogukonna seotus.

Osaletin ka aktiivselt mitmes õpitoas, kus olid teemadeks esitluskunstid (folkloorirütmid, festivalid, tantsud, laulud jms), käsitööoskuste säilitamine, suuline pärand – jutuvestmine ja loodus ning elav pärimus.

Loomulikult on selliste konverentside läbivad teemad muuseumide roll pärimuskultuuri hoidmisel, haridus ja noored ning noorte sidumine või hoidmine pärimuskultuuri juures ja Põhjamaade, Baltimaade koostöö väimse kultuuripärandi hoidmisel, selle senisest jõulisem suurendamine.

Kolmandal päeval toimus väga põnev ja nüüd juba maailmaski tähelepanu pälvinud „Maailma päästmise kliinik“ ehk siis ajurünnak koos uute põnevate „tööriistadega“, kuidas pärimuskultuur suudab maailma päästa ja on ainuõige tee inimkonna tule-

ENIOR ADVISOR, Baltic Parliament (1907)

vikku kindlustamiseks.

Toimusid arutelud Väimse Kultuuripärandi Konventsiooni üle, mille Eesti kiitis heaks 2003., Soome 2013. aastal, osad riigid alles hiljaegu, näiteks Fääri saared aastal 2018. Konverentsil viibides tundsin rõõmu, kui palju meil ikkagi veel säilinud on, kuid teisest küljest õppisin, kui kiirelt see kõik heaoluühiskondades kaob ja kui raske on kaotatud taastada.

Kõige suurema eneseteadvusega, aktiivsemad ja muidugi ka sõnakamad pärimuse hoidjad on muidugi põlisrahva tunnustuse saanud soome-ugri rahvas saamid, kellele antudki sellest lähtuvalt eriõigused oma pärimuskultuuri hoidmiseks.

Jutt käib siin just loodusega ja looduse keskel elamisest ning vastastikusest koostoi-mest: kalapüük, põhjapõder, mets, käsitööoskused ja keel. Neile on paljutki oma asualal lubatud, mis teistele keelatud.

See on arutelu koht ka meile, kas Kihnu on põliskogukond, kas peaksime seda staatust taotlema ja kas meil peaksid olema teatavad eeli-

sed oma pärimuskultuuriga tegelemiseks (linnumunade korjamine, jahi pidamine, kalapüük).

Konverentsi praktiline tulemus on see, et Kihnu kultuuriruum pääseb Põhjamaade väimse kultuuripärandi võrgustikku ning kirjeldatakse erinevatel kodulehtedel. Koostööprojektide võimalused avardusid, praegu on kolm väga tõsist ettepanekut rahvusvahelise koostöö val-las.

Õppisin sellelt reisilt seda, et kuna Kihnus on probleemiks rahvaarvu langemine ja moderniseerumine ning palju oskusi on kadumas (käsitöö, põllumajandus või loomakasvatuse, regialul, kombestik, aktiivsus jms), tuleb koostööd teha just laiemalt, mitte ainult oma kogukonna piires. Kultuurihoidjatel on vaja tuge ja võimalust muresid mõttekaaslastega arutada, seepärast on just rahvusvaheline koostöö hea, kui tulevad kokku kõik valdkonna eest muretsevad isikud, on nad siis teadlased, praktikud või ametnikud.

Koos oleme tugev ja võimas survegrupp. Mitte üks-

nes rahvusvaheline koostöö, vaid ka siseriiklikud mõttekaaslaste ühendused on head tugirühmad ühise pärimuskultuuri hoidmisega tegelemiseks.

Mulle isiklikult on olnud suureks toeks arutelud setode, võrokeste, vanausuliste ja mulkidega pärimuskultuuri ja põlisrahvaste õiguste teemadel, see annab jõudu ning kinnitust, et sa pole oma mõtetega maailma üksijäetud.

Konverentsi korraldajad on Kihnu kogukonda ja kultuuri hoidmist nii kõrgelt hinnanud, et avaldasid soovi järgmise aasta konverents korraldada Kihnus.

See oli kõrgetasemeline ehk üks uhkemaid, millel olen käinud, mistõttu palusin ajapikendust ja seetõttu toimub järgmine Rootsis, kuid kardan, et 2021. aastal Kihnu sellest ei pääse ehk siis soovin kõigile palju jõudu oma pärimuse hoidmisel ja uskumisel, et küll ükskord tuleb ka hiilgeaeg ja juhtub ime – Kihnu kultuur jääb hoopis püsima ☺

Keskkonnahoid tagab jätkusuutlikkuse

SMILO konverents 14.-19.oktoobril Lõuna-Prantsusmaal Porquerolles saarel

Viiisin oktoobris nädala Porquerolles saarel, kus kogunes jätkusuutlikke väikesaari ühendav organisatsioon SMILO, mille eesmärk on juhtida tähelepanu keskkonnaküsimustele.

Organisatsioon on loodud, et toetada ja tegeleda väikesaari olulistes valdkondades. Nendeks on VESI (puhas joogivesi, kastmisvesi, tarbevesi, reovesi), JÄÄTMED (kogumine, ümbertöötlemine, plastiku kasutuse vähendamine), MAASTIKUD (maastike hooldus), BIOLOOGILINE MITMEKESISUS (taimed, linnud, loomad, kalad), ENERGIA (iseseisvad energialahendused väikesaartele), KULTUURIPÄRAND (ennekõike vanade hoonete ja ehitiste (alles)hoidmine kasvava turismisurve ajal).

SMILO organisatsioon tunnustab keskkonnasõbralikke saari tunnusmärgiga erinevates kategooriates ja mitmed väikesaared taotleavad seda märgistamist, ka Kihnu ja seetõttu olin ka mina konverentsile kutsutute seas. Sellele järgneb, et SMILO saadab taotlejatele juhendajad – teadlased, kes aitavad märgistamise protsessi läbi viia.

Märgil seisab „SMILO Sustainable island“. Selline märk annab võimaluse taotleda oma keskkonna projektidele toetust kõiki maailma väikesaari ühendavast väikesaarte fondist ja EL väikesaarte keskkonnahoiule suunatud meetmetest, kasvõi iseseisvale energiamajandusele üleminekuks või muudeks erinevatel saartel eluliselt vajalikeks ettevõtmisteks. Paljude saarte suurim probleem on näiteks puhas joogivesi või reoveega seonduv ja põllumajandusest tulenev reostus. Selleks siis on vajalikud meetmed ja fondid loomisel, et neis kõigis küsimustes väikesaari aidata.

Konverents korraldati teadlikult Porquerolles väikesaarel, et osalised mõistaksid tüüpiliste Vahemere väikesaarte probleeme. Porquerolles saar on sama suur kui Kihnu: 7 km pikk, 3 km lai ja alaliselt elab seal sama palju inimesi kui Kihnus: ca 350. Aastas külastab saart ligikaudu miljon turisti, päevas keskmiselt 6000 külalist, jahisadama ala oli kaugelt suurem kui Pirita sadam Tallinas. Selge on see, et turism toob saarele suure raha ja seepärast elavad mitmed ettevõtjad ise koos pere ja koertega paatides, et mitte kallist üüripinda raisata ning sealsed restoranipidajad lahkuvad sügisel mandrile mitmemiljonilise kasumiga. Ja odav pole seal miski, väikesaared on elitaarsed.

Sel tüüpilisel Vahemere saarel tegeletakse viinamarjakasvatuse ja veinitootmisega ning seal asub ka ülimoodne ja ööpäevaringselt politsei turvatud uue kunsti muuseum koos väärtusliku kunstikoguga. Elutegevus toimub sealkandis tüüpilises sadamalinnas, mille keskmes on kirik ja linnaväljak, ümberringi on poed, restoranid, hotellid ning pisut eemal suurte kõrgete turvatud aedade taga väikeelamud. Saar on tervikuna kuulunud kuni 20. sajandi keskpaigani eraomandusse, kuid kuna siis loodi saarest looduskaitseala, ostis riik enamiku maid eraomandusest välja.

Mis siis muret seal suurte sissetulekutega saarel? Ongi kõik need mured, millega SMILO tegeleb. Olulisim sellise turismikoormuse all on veepuudus, restoranide WC-des olid näiteks kõikjal sildid palvega raisata vett nii vähe kui võimalik. Restoraniomanik heitis kord isegi pahase pilgu meie grupikaaslastele, kui nad õhtu jooksul teist korda WC-sse läksid.

Teine suur probleem on ajalooliste hoonete olukord suure külastatavuse toimetel, keskaegsed rajatised ei pruugi sellele üha kasvavale külastuskoormusele vastu pidada – hakkavad lagunema, varisema. Põllumajanduses ja kastmiseks kogutakse vihmavett, aga see ei lahenda probleemi. Kuhu läheb põllumajanduses ja inimeste tekitatud reovesi, samuti paatidest ja jahtlaevadelt? Kas tuleks hakata turismi piirama ja seada eesmärgiks külastatavuse vähendamine? See on paljude väikesaarte põhiküsimus, mida proovitakse lahendada näiteks üha uute looduskaitsealade või rahvusparkide loomisega, kuid ka muul moel.

Niisiis SMILO ongi eesmärk aidata kaasa väikesaarte jätkusuutlikkusele ja seda eelkõige keskkonna valdkonnas. Väga oluline on jäätmemajandus, tuleb leida lahendus turistide toodetud prügi- ja toimetulekuks ja tegeleda restoranide toidujäätidega, mida tuleks komposteerida. Üks suur eesmärk on, et väikesaared oleksid plastikuvabad. Toetust on vaja leida kalapüügile, säilitada see

väikesaarte elatusala, milles võib abiks olla European Maritime and Fisheries Fund.

Minu järeldus on, et siin külmal põhjamaal Liivi lähel pole õnneks külastatavus veel nii suur, kuid teeme ju pingutusi turistide arvu kasvu nimel. Nüüd siis on aeg mõelda järjest rohkem jätkusuutlikkusele igas mõttes – inim- ja loodusressursile (ennekõike kalad ja kalapüük või kuidas see elatusala üldse päästa võimalik oleks?), reostuse vältimisele või miinimumini viimisele. Kihnu võiks olla ka plastikuvaba, näiteks võiks korraldada mõni selline festival või reklaamida plastikuvaba sadamaturgu või nullraiskamise toidukohta.

Aga mis mina siin ikka targutan ja teisi õpetada püüan, igaüks meist peab püüdlema jätkusuutlikkuse poole, sest häirekella lüüakse ülemaailmselt, keskkonna seisund on enam kui tõsine. Proovime meie kuidagimoodi hoida ja arendada oma ökosart ja nii plastikuvabalt, kui vähegi võimalik.

Koolimajas müttavad robotid

Suurem osa Kihnu koolilapsi tõttab kord nädalas vabal ajal koolimajja, et osa võtta robotikaringist. Mis neid lapsi robotite juures paelub ja mida nad seal ringis teevad?

Ringijuht Egon Vohu rääkis, et on ise ka mõelnud ja laste käest küsinud, miks robotika nii populaarne on. Põhjusteks oskab ta pakkuda, et lapsed tahavad midagi ise oma kätega meisterdada ja et tegemist on täiesti uue vaba aja tegevusega Kihnu saarel.

Ringi nimekirjas on 27 last, nii poisse kui tüdrukuid ning kogu seltskond jaguneb kolme vanuseklassi.

Robotid, millega lapsed tegutsevad, ei ole saadud valmiskujul, vaid ringis kok-

ku pandud ja nüüd tegeldakse programmeerimise ehk robotite liigutamisega. „Siiani õpime, kuidas robotit liikuma panna, mina püstitan lastele probleemülesandeid, mida nad peavad lahendama,“ rääkis ringijuht. Ülesanneteks on näiteks, et robot jõuaks kokkulepitud jooneni kiiremini või täpsemalt, et ta takistuse puhul oskaks ümber pöörata või sihtpunkti jõudes häält teha. Väiksemate laste puhul peab üsna leidlik olema, kuidas neile robotite liikumist selgeks teha, sest komplektid on mõeldud vanusele 10-21, osad ringilapsed on aga nooremad.

Kasutuses on ka kaks sellist komplekti, mida saabki nagu legot kokku panna, siis jälle laiali lammutada ja uuesti

kokku panna.

Selleks, et kooliõpilastele robotitega tegutsemist õpetada, käis Egon seda ise õppimas, kuid õpib noori juhendades pidevalt juurde. „Lapsed teevad mõne lihtsama lahenduskäiguga mulle silmad ette,“ naeris ta. „Tore on vaadata, et suuremad haaravad lennult.“

Egon rääkis, et tahaks kevaldel nii kaugele, et lastega

võistlustele minna. „Sel aastal pühendume sellele, et robotite programmeerimine, juhtimine ja probleemülesannete lahendused selgeks saada ja lapsed oskaksid neid paremini sünteesida,“ rääkis ta.

Ringijuht on lastele rääkinud, et teemaga edasi tegeledes võib näiteks autole parkimisanduri või robotmuru- niitja ehitada või lasta koerale toidu ette tuua.

Tundub, et Egonile jäi koolimajas robotitega tegelemiseks väheks – ta ostis koju roboti, mida ta koos poja Theodoriga kokku paneb. „Ta saab hakkama küll, aga nii väikestega tuleb ninapiidi koos olla, et nad aru saaksid.“

Anu Saare

Bussigraafik

Liini number	Väljumispäevad	Marsruut	Väljumine Pärnu bussi-jaamast	Saabumine Munalaidu	Sõidu aeg
66	Ei sõida pühapäevadel ja riiklikel pühadel	Pärnu - Audru - Tõstamaa Kool	6:35	7:39	1 h 4 min
65	Iga päev	Pärnu - Audru kool - Munalaiu - Tõstamaa	7:15	8:10	55 min
65-1	Esmaspäevast laupäevani	Pärnu - Lemmetsa Liu - Munalaiu - Tõstamaa	10:05	11:13	1 h 8 min
68	Iga päev	Pärnu - Tõstamaa - Varbla	16:35	17:27	52 min
326	Reede	Pärnu - Munalaiu - Vatlamäe - Koti	18:00	18:57	57 min

Taksobussi sõidugraafik

Taksobussi saab tellida nende Kihnu-Munalaiu praamireiside vastu, mida liinibuss ei teeninda (eelkõige lõunased ja hilisõhtused väljumised Kihnu).

Teenindab **OÜ Pärnu Takso**, telefonil 1222 või 443 9222

Väljumine Pärnu hotelli eest!

Taksobussi tellimisvõimaluste graafik 01.06.2016-31.03.2020. Väljumine Pärnust

Nädala päevad	jaan	veebr	märts	apr	mai	juuni	juuli	aug	sept	okt	nov	dets
E	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30
T	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30
K	-	-	-	13:30	-	-	-	-	-	-	-	-
N	-	-	-	-	-	19:30	19:30	19:30	-	-	-	-
R	13:30	13:30	13:30	13:30	13:30	12:30 19:30	12:30 19:30	12:30 19:30	13:30	13:30	13:30	13:30
L	-	-	-	-	-	19:30	19:30	19:30	-	-	-	-
P	09:15 10:30	09:15 10:30	09:15 10:30	13:30	12:30 19:30	12:30 19:30	12:30 19:30	12:30 19:30	13:30 19:30	09:15 10:30	09:15 10:30	09:15 10:30

KIHNU MUUSEUMIS

26. ja 27. novembril kell 11 – 15 saab ÕPPIDA PUUNÕUDE VITSUTAMIST

Meile tuleb appi tõeline meister Meelis Kihulane, kes on eesti puukäsitööd tutvustanud lähematel ja kaugematel maadel.

Kihnus on Meelis käinud hääbuvaide oskusi edasi andmas mitmel korral varemgi: kord uuristasime koos lastega puukulpe, kord tegime kumeraid karpe, kord parandasime puitmööblit. 2017. aastal oli tal kaasas imeilus näitus ja jutt eestlaste kaduma kipuvast eluviisist läks sügavale hinge.

Seekord on teemaks puunõude vitsutamine.

Kas teate, millisest puust tehti vitsu?

Vanasti valmistasid ja parandasid Kihnu mehed kõik tarbeasjad ise, aga tänapäeval on need oskused hääbumas. Kihnu Muuseumil on kogudes mitmed katkiste või maha kukkunud vitstega väärivad puunõud, mis kohe-kohe laiali ähvardavad laguneda. Kindlasti on selliseid esemeid kodustes aitadeski – nüüd on võimalus neid korda tegema õppida.

Kasutage juhust ja tulge julgelt muuseumisse, et targemaks ja osavamaks saada!

Laupäeval, 30. novembril kell 17

Näituse „Ruhnu elav ehe“ avamine

Näituse panid kokku Maarja Palu ja Katariina Tirmaste.

Ruhnu viiulimuusikat mängib duo Mann ja Juula

Peeter Rooslaid (1891–1976), ruhnupäraselt Peter Schönberg, oli hinnatud hõbesepp ja viiuldaja. Rooslaid oli üks nendest vähestest rannarootslastest, kes teise maailmasõja ajal Eesti pinnale elama jäi. Tema tööde kaudu elab tükike rannarootsi kultuuripärandit edasi paljudes Eestis, eriti Kihnu peredes.

Näitusel eksponeeritavad fotod on teinud Silvia Soide ja Anu Ansu (ERM). Samuti on kasutatud fotosid Kihnu Muuseumi kogudest.

Fotonäitus „Ruhnu elav ehe“ jääb avatuks jaanuari lõpuni.

Laupa õhta kellä KAHEKSAST uõtamõ kõiki KADRIPIDULÕ!

LIHAKARTULI suab ning
PILLID mängväd kua!

Kangõm kraam võta ise juurõ ning kodont viel mõnda, sassja süemälava piäl nähä tahad - mahla, kuerka, kompoetta, leibä, lihapiruki, sieni, juustu, kuõki, puuvilja, poenksa jne.

Kui juõmist puudu tulõb,
suab kohapiält osta kua :))

PIÄSE 5 eurot, mudilasõd,
põhikuõli õpilasõd ning
pilligä pillimehed suavad
muedu pidulõ.

Kissi ei tulõ kadripidulõ
Sie jääb koo kopitama
Küündläpäeni kükütämä
Juanipäevi jorotama!

metsamaa
SA KIHNU KULTUURIRUUM

ISURI KULTUURIPÄEVAD 22.-24. novembril

Reedel kell 16 kohtumine ja käsitöö õpituba muuseumis.

Laupäeval kell 17 isuri toidu õpituba Metsamaa kohvikus.

Nigulapäeval, 6. detsembril

Projekti Est-Lat Unesco turism lõpetamine

Kell 10 kirikus jumalateenistus
Pärast teenistust muuseumis
Kihnu kultuuriruumi trükiste esitlus ja
Metsamaa pärimustalu uue kodulehe tutvustus.

Mudilaste jõulupidu toimub
18. detsembril
Kihnu lasteaias algusega kell 16:00

Koolilaste jõulupidu toimub
20. detsembril
Kihnu Koolis algusega kell 18:00

PÄKAPIKULAAT - KOHVIK

toimub 12. detsembril kell 12:00 – 13:00
ja kui kaupa jätkub, ka vahetundides
Kihnu Kooli saalis

Lapsed kauplevad: küpsetistega, maiustustega,
omatehtud käsitööasjadega, jõulukaartidega jne.

Ostja meelespea

*Ilma ostjata pole kauplemist – ära siis rahakotti koju unusta!

Rõõmsat kauplemist ja ostmist! Kõik huvilised oodatud!

KIHNU JÕULUPUU

UUE KUNSTI MUUSEUMIS PÄRNUS

7. - 15. detsembril 2019

Jõulukuu teisel laupäeval avanevad
Uue Kunsti Muuseumi ukseid Kihnu Jõulupuule.

Kõik huvilised on teretulnud vaatama,
maitsma ja ostma kihnlaste meistritöid -
naiste käsitööd, kihnu leiba, saia ja
teisi kihnu jõulutoite; kihnukeelseid ja
Kihnu-ainelisi raamatuid.

Üheksa päeva jooksul avaneb võimalus
Kihnu ja Manija käsitöömeistrite käe all õppida
naiste *njaputüed*, laulda Kihnule omaseid
laule ning seada tantsusamme koos
saarerahvaga.

Kihnu käsitöö töötubade info:
www.kihnuinstituut.ee ja www.chaplin.ee
Kihnu Jõulupuu avamine ja jõulumänni
küünalde süütamine laupäeval,
7. detsembril kell 13.00

Mandrikihnlaste *üläljõstminõ*
neljapäeval, 12. detsembril kell 16.00

Jõulumüük iga päev kell 10-19

Kihnu Kultuuri Instituut ja Uue Kunsti Muuseum

Ootame kõiki Metsamaale
3. adventi pidama!
15. detsembril avame kell 12.00 ukseid,
et veeta koos üks mõnus päev.

* Toas tegutseb kohvik.

* 2.korrusel seab Silvia üles fotonurga,
kus oma sõprade ja perega jõulupilte teha.

Hinnad: 1 pilt 2 €, 5 pilti 10 €, 10 pilti 20 €

* Rihal saab Mere Nelega

käsitöökaarte valmistada (osalus 5 €).

* Väike jõululaat - ootame kõiki kauplema!

* Kavas pillimäng ja laulud!

Kohtume Metsamaal!

Detsembrikuu sünnipäevalapsed

1. detsember

Astri Oad (Lehtmetsa) 60

2. detsember

Toivo Sulg (Uuda) 75

6. detsember

Alla Vesik (Varju) 92

8. detsember

Erich Köster (Kinsu) 73
Kalev Laarents (Kandi) 60

14. detsember

Heino Vahkel (Suigu) 83

15. detsember

Theodor Saare (Jaagu) 75
Alma Laarents (Nurme) 70

18. detsember

Ella Tapp (Kasemaa) 75

22. detsember

Viin Sulg (Uuda) 76
Aino Laos (Lääne) 72

24. detsember

Ellen Vahkel (Silla) 77

25. detsember

Oleg Tšekotín (Ruudu) 50
Maria Intsaar (Toominga) 71

Kihnu Raamatukogu suletud 10.12 - 19.12.2019.

TEADAANNE

FIE Valdo Palu on saanud veterinaar- ja toiduametilt tegevusloa kala käitlemiseks (asukoht Suitsutsehi, Lemsu küla, Kihnu vald, tegevusluba T206)

Sellega seoses teostame kõikidelt Kihnu kalurilt vastavalt nõudlusele ka erinevate kalade esmakokkuostu.

Otsime oma meeskonda **hooajaliselt osalise tööajaga kala töötlejaid**, kasuks tuleb eelnev kogemus, aga teretulnud on ka õppida soovijad. Töötasu sõltub töödeldud kala kogusest.

Müüme töödeldud kalasaadusi Kihnu saare elanikele ja toitlustajatele. **Küsige julgelt.**

Lisainfo ja küsimused: valdopalud@hotmail.com
Telefon: 509 2567

Palun teada anda, kes soovib oma majapidamises
lahti saada eterniidijäätmetest.

Kogume info kokku ja selle põhjal otsustame,
millal ja kui suure auto tellime,
et eterniit mandrile saata.

Soovist palun teavitada jäätmejaama telefonil
442 0220 või majandus@kihnu.ee

Palun kirjeldage ka kogus, mitu plaati või mitu tonni.
Infot ootame **kuni 10. detsembrini.**

Ettevõtjate ümarlaud

Reedel 29.11.19

kell 16:00 Kihnu rahvamajas

Päevakord:

1. Aasta kokkuvõte.
2. Projekti Est-Lat Unesco turism 2017-2020 kokkuvõte.
3. Messid ja kampaaniad 2020.
4. Kihnu Keretäüs 2020.
5. Reklaamtrükised.
6. Madalhooaja pakkumiste väljatöötamine.
7. Valmistume hooajaks.
8. Turismiarenduskava 2020-2025 arutelu.
9. Ettevõtjate info.
10. Muu info.

Vaade sadamale, jaanuar 2019

Selline pilt avanes sadamas selle aasta maikuus

Vaade sadamale päästehoone õppeklassist. Suvised ehitustööd on alles ees

Ehitustehnika on saabunud ja tööle asunud

Käib töö ja vile koos

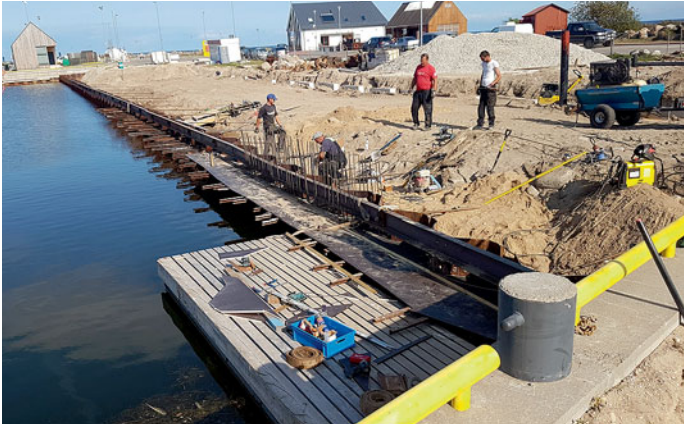
Väikelaevade kailiinilt tuli välja nii rehve, betooni kui puitposte

Terassulundi rammimise algus

Terassulund ei läinud rammides sisse, augud tuli ette puurida

Sulund on sees, algavad betoneerimistööd. Pildil Kihnu Majanduse OÜ ehitusbrigaad

Esimene raketis hakkab paika saama

Tööd täies hoos

Betoonosa valmimine oli ajakriitiline ning mehed pingutasid kõvasti, et augusti lõpuks valmis saada. Tublid!

Veidi oli vaja süvendada, abiks pika noolega ekskavaator

Killustik said maha rullitud. Asfaldilaotur ootab töökäsku

Väikelaevade kai juurdepääsutee asfalteerimine